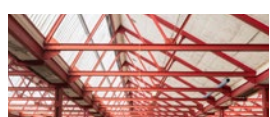

NOMADIC SCHOOL OF ARTS

Nomadisch blijven werken met
de toolbox geïnspireerd door de
Nomadic School of Arts

NOMADIC

SCHOOL

Inleiding

Wat kan het nomadisme bijdragen aan de onderwijsontwikkeling op KASK & Conservatorium?

Dat is een vraag die we onder impuls van het Voorsprongfonds* onderzochten in het project de Nomadic School of Arts.

Binnen het kader van **nomadisch denken en leren** bouwden we gedurende anderhalf jaar inhoudelijke, praktische, methodologische en infrastructurele onderwijsexpertise op. Deze periode diende als experimenteer- en 'proof-of-concept'-fase volgens de volgende drie pijlers:

Off-campus onderwijs

Leertrajecten op tijdelijke (stedelijke) sites, een verplaatsbare school die snel en actief naar buiten treedt, interactie met stakeholders, buurten en lokale organisaties...

Diversiteit en inclusiviteit

Verlagen van drempels m.b.t. instroom en doorstroom, inclusiever en diverser maken van curriculum en werking van de school, ontwikkeling van participatieve en geïntegreerde kunst- en ontwerpraktijken...

Modulair onderwijs

Flexibilisering van curricula en ontwikkeling van innovatieve onderwijsmethodes, inbedding van levenslang leren, inter- en transdisciplinair projectonderwijs...

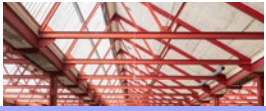
Het idee was: door te werken en te onderzoeken buiten de schoolmuren – in samenwerking met onze eigen opleidingen en andere belanghebbenden – verruimt onze eigen blik, sijpelt de nomadische *mindset* door én maken we de school toegankelijker.

* NextGenerationEU

De Nomadic School of Arts werd vormgegeven door Aike Roodenburg (projectcoördinator), Valérie Smet (onderzoek modulair leren), Samira El Khadraoui (interdisciplinaire projectweek), Leni Van Goidsenhoven (professionalisering diversiteit en inclusie), Saskia Westerduin (systemic design thinking), Dimitri Nassar (social media) en Joris Blanckaert (projectleider).

Dankzij de steun van vele collega's en studenten werd de Nomadic School een échte experimenteerplaats. Dank aan iedereen die daaraan bijdroeg!

NOMADIC SCHOOL

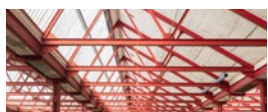
Dit was de Nomadic School of Arts

De Nomadic School of Arts hanteerde een tweeledige aanpak:

- Ze stimuleerde docenten en studenten om buiten (en binnen!) de campus nomadisch te experimenteren met nieuwe inhoud en leermethodes in het kunstonderwijs. Dit deed ze door de lancering van drie OPEN CALLS (klik [hier](#) voor een voorbeeld) en de organisatie van de interdisciplinaire projectweek *It's About Time!* in maart 2023.
- Tegelijkertijd onderzocht ze de institutionele capaciteit om ons onderwijs diverser en inclusiever te maken d.m.v. scans, intervisie-trajecten en professionaliseringsactiviteiten. Daarbinnen werden ook de mogelijkheden van een transitie naar modulair onderwijs onderzocht, waarbij de lopende experimenten als input dienden.

Daarbij werd ze ondersteund door een klankbordgroep die tweemaandelijks bijeenkwam om feedback te geven op de plannen, de filosofie, de communicatie en de resultaten.

NOMADIC

SCHOOL

Toolbox

In dit overzicht vind je alles over onze afgelopen activiteiten. Je vindt er onze bevindingen en evaluaties, een telefoonboek van wie er allemaal meewerkte, tips en tricks over nomadisch en/of interdisciplinair werken, lijsten van nomadisch materiaal en experimenteerplekken in Gent, de resultaten van het onderzoek rond modulair leren én informatie over de verschillende scans en intervisietrajecten die plaatsvonden in het kader van diversiteit en inclusie.

De input is gebundeld per onderwerp: algemene informatie, nomadisch/off-campus onderwijs, diversiteit en inclusie en modulair leren.

Het is een **toolbox** voor iedereen die verder aan de slag wil met de nomadische mindset!

Verdere verwijzingen

Wil je meer lezen? Surf dan gauw naar onze [website](#), kijk op [intranet](#), lees ons "[reisverslag](#)" in ONRUST Magazine óf het [interview](#) met coördinator Aike Roodenburg.

Wil je meer zien? Neem eens een kijkje op onze [instagram](#)-pagina of raadpleeg onze [beeldbank](#).

NOMADIC

Arsenaalsite als Levend Labo © Benina Hu

BREEKWEEK © Giada Cicchetti

NOMADIC

SCHOOL

Algemeen

Het nomadisme als pedagogische tool

De Nomadic School of Arts heeft drie grote focuspunten: het nomadisch/off-campus onderwijs, diversiteit en inclusie én modulair leren. Op het eerste zicht lijken deze onderwerpen ver van elkaar af te staan, maar toch blijken ze één gemeenschappelijke deler te hebben: het **nomadisme**.

Bij nomadisme denken we in eerste instantie aan het functioneren zonder vaste verblijfplaats, of al **rondtrekkend** leven. Dit kun je vertalen naar een focus op off-campus (en in sommige gevallen ook “off-grid”) werken. Denk aan experimenten als *De Ambassade van het Meer-dan-Menselijke* of de *Think Tank on Experiencing Art in Public Space*.

Think Tank on Experiencing Art in Public Space © Michiel Devijver

Ambassade voor het Meer-dan-Menselijke © Sam De Buysere

Daarnaast is het een manier van (out-of-the-box) denken die, volgens filosofen Gilles Deleuze (1972) en Rosi Braidotti (2004), streeft naar een constante **deconstructie en transformatie** en het bevragen van normen die we als universeel beschouwen. Dit was één van de focuspunten in de intervisietrajecten met leidinggevenden, onderwijzend personeel en studenten: het bevragen van onze structuren, methodieken en curricula.

Het is een “uit de kaders breken”: samenwerken over grenzen van disciplines heen, letterlijk buiten de muren van de scholen en ook figuurlijk, bijvoorbeeld in interactie met niet-kunststudenten.

NOMADIC SCHOOL

Na anderhalf jaar experimenteren met dit nomadisme, kunnen enkele **principes** van het nomadisme geformuleerd worden*:

De Kas © Dimitri Nassar

Projectweek Publieke ruimte © Sam De Buysere

* Deze principes zijn niet exclusief inherent aan het nomadisme, maar het geheel van principes schetst wel een typisch beeld van het nomadisme.

- **Nomadisch onderwijs is verbonden met tijdelijkheid (per definitie niet permanent):** je verblijft tijdelijk op een andere locatie, gaat tijdelijke intensieve samenwerkingen aan of hanteert binnen een bepaalde tijdsperiode een nieuwe methodiek. Deze zaken dagen je creativiteit uit en dwingen je om de omstandigheden en condities constant in vraag te stellen én erop in te spelen.
- **Nomadisch onderwijs vereist samenwerking (kan niet alleen plaatsvinden):** om buiten de eigen denk-kaders te treden, is samenwerking op gelijke voet primordiaal.
- **Nomadisch onderwijs vraagt ontmoeting:** om nieuwe of onverwachte verbindingen te maken, is confrontatie met het andere nodig. Ontmoeting biedt perspectief en reflectie, laat toe om de eigen identiteit voortdurend af- en op te bouwen en om nieuwe paden te verkennen.
- **Nomadisch onderwijs zoekt experiment:** het is bij voorkeur procesgericht, eerder dan resultaatgericht. Het biedt ruimte om te proberen, en ruimte om te falen. Het ontstaat niet vanuit restricties, maar vanuit mogelijkheden. “Niets” is een mooie plaats om iets te doen.
- **Nomadisch onderwijs vergt flexibiliteit.** Is altijd meer werk dan je denkt. Het vereist veel organisatie en is zeer tijdsintensief. Het nomadisch onderwijs leert je inspelen op nieuwe en onvoorziene omstandigheden.
- **Nomadisch onderwijs geeft en vraagt vertrouwen:** het activeert vertrouwen in het nieuwe, in het engagement en de kennis en kunde van al wie bijdraagt.
- **Nomadisch onderwijs is toegankelijk:** het geeft toegang en verlaagt drempels.

Meer vragen over het nomadisme als pedagogische tool? Contacteer collega's [Valérie Smet](#) of [Joris Blanckaert](#).

NOMADIC SCHOOL

Nomadisch / off-campus onderwijs

De plaatselijke context stimuleert de creativiteit

De eerste focus van de Nomadic School of Arts was het stimuleren van docenten en studenten om - vanuit het gedachtegoed van het nomadisme - te experimenteren met nieuwe inhoud en methodes in het kunstonderwijs. Dit deden we door de organisatie van drie OPEN CALLS en de ontwikkeling van de interdisciplinaire projectweek *It's About Time!* in maart 2023.

Deze OPEN CALLS waren een succes! Er werden 71 projecten ingediend door docenten, studenten, onderzoekers en beleidsmedewerkers. Uiteindelijk werden er 44 projecten en experimenten uitgevoerd, onder de vorm van lessenreeksen, minors, workshops/masterclasses, symposia, extra-curriculaire opdrachten, zomer- en herfstscholen, bootcamps en pre-trajecten.

Alle experimenten werden naderhand door de betrokkenen geëvalueerd met een SWOT-analyse en enkele vragen. De algemene **conclusies** die daaruit getrokken kunnen worden, vind je [hier](#). Daarnaast zijn er enkele **aanbevelingen** die we meenemen uit alle ervaringen. Deze zijn [hier](#) te lezen.

Halverwege het project organiseerden we ook een **reflectiemiddag**: *Tot hier en (niet) verder?* Een samenvatting van de input van de middag en de presentatie zelf, zijn [hier](#) te vinden.

ART STAND © Giada Cicchetti

Tijdens de experimenten is er samengewerkt met vele verschillende partijen, van grote organisaties tot individuele experts. Het **nomadische telefoonboek** vat al deze contacten samen en via [deze link](#) ontvang je meer info over de (potentiële) **partners** van de Nomadic School of Arts. De experimenten vonden op vele verschillende plekken plaats, van Brussel tot Gent en zelfs enkele internationale samenwerkingen. Om de zoektocht naar interessante plekken in Gent te vergemakkelijken, bundelden we zo veel als mogelijk (tijdelijke) **locaties** in Gent (zie [link](#)).

NOMADIC SCHOOL

KASK SHOW(S) FASHION © Cheyenne Dekeyser

Digital Nomadic Happenings © Giada Cicchetti

Om nomadisch werken blijvend te stimuleren, deden we bovendien enkele investeringen, die het hands-on **nomadisch werken** vergemakkelijken. Ze zijn te vinden in de verschillende uitleendiensten. Een overzicht ervan vind je [hier](#).

Ten slotte ontwikkelden enkele projecten extra materiaal, zoals rapporten, **draaiboeken** en documenten voor algemeen belang. Al deze zaken kun je [hier](#) vinden.

Ook de organisatie van de eerste schoolbrede interdisciplinaire projectweek *It's About Time!* (maart 2023) leerde ons veel over nomadisch en interdisciplinair (samen)werken.

Deze toolbox omvat:

- [Een introductie & definitiekader van interdisciplinariteit](#)
- [Een overzicht & evaluatie van alle betrokkenen](#)
- [Een SWOT-analyse van de projectweek](#)
- [Enkele aanbevelingen & mogelijke scenario's](#)

Meer weten over beschikbare locaties of materiaal? Contacteer collega [Joris Blanckaert](#).

NOMADIC SCHOOL

Diversiteit en inclusie

“Over wie spreken we eigenlijk als we ‘we’ zeggen?”

Een tweede belangrijke focuspunt binnen de Nomadic School of Arts was het onderzoeken en bevragen van de institutionele capaciteit om ons onderwijs diverser en inclusiever te maken d.m.v. scans, intervisietrajecten en professionaliseringsactiviteiten. Ondertussen werd er ook een database aangelegd met beleidsstukken, websites en te raadplegen toolboxes en organisaties. Dit gebeurde op drie niveaus:

A School Called Tribe © Giada Cicchetti

Beleid

Met enkele diensten werd een intervisietraject opgestart:

- Dienst **Communicatie** en Dienst **Personeelsaangelegenheden** lieten in samenspraak met Rosa vzw hun werkgeverscommunicatie scannen. De vakgroepvoorzitters gingen bovendien een leertraject aan met Hybrid vzw omtrent selectie en rekrutering.
- Dienst **Studentenaangelegenheden**: De studie- en trajectbegeleiders namen met Marianne Schapmans (HOGENT, specialisatie *storyweaving*) hun eigen identiteit, visie en gespreksmethodieken onder de loep. Het resultaat hiervan is een nieuwe visie op hun werk.
- Dienst **Infrastructuur**:
  - + Drie duo's ervaringsdeskundige studenten en studenten Orthopedagogie hebben enkele gebouwen van de campus Grote Sikkel (Paddenhoek en Biezekapelstraat) en de Kunstenbibliotheek gescand op toegankelijkheid.
  - + Samen met Inter.Vlaanderen werden enkele gebouwen van de campus Bijloke (Pauli, Cloquet en Marisal) gescand op toegankelijkheid.

NOMADIC SCHOOL

Projectweek Publieke ruimte © Leontien Allemeersch

Horta Toilets – Toilets as meeting space © Giada Cicchetti

Docenten(teams)

Er bleek nood te zijn aan **professionaliseringsactiviteiten** in het kader van diversiteit en inclusie onder onderwijzend personeel (met of zonder extra coördinerende taken). Vooraleer dit ontwikkeld kon worden, werd er een onderzoek gedaan naar de inspanningen rond diversiteit en inclusie op KASK & Conservatorium, wat resulteerde in een werkverslag met aanbevelingen. Hieruit ontstonden de volgende trajecten:

Intervisietraject *Omgaan met diversiteit en investeren in brede basiszorg* door Silke Daelman. Zie uitnodiging.
Intervisietraject *Herdenken van leerpedagogiek en leerinhoud* door Yasmine Kaied. Zie uitnodiging.

Tevens werden er enkele **curricula en opleidingsonderdelen** gescand binnen de opleidingen Muziek, Interieurvormgeving, Beeldende Kunst en de Educatieve Master, d.m.v. Systemic Design Thinking of met de DIV-scan van Universiteit Gent. Ook werd er in samenspraak met Conservatorium en Academie Antwerpen een DEI-netwerk (Diversity, Equity and Inclusion) opgericht tussen de kunsthogescholen van Vlaanderen. Daarbij werd in samenspraak met KASKCinema de screening van *White Balls on Walls* (Sarah Vos) georganiseerd.

Studenten

Een groot aantal projecten had een focus op diversiteit en inclusie, zoals de ontwikkeling van pretrajecten zoals *No Barriers for Music* en de *Micro-Degree interieurvormgeving*, de eerder sociaal-artistische projecten als *Making-Connecting-Healing* en *Projectweek Publieke ruimte*, en studentenprojecten als *Toiletten als ontmoetingsplaats*. Verdere toelichting hieromtrent is hier te vinden.

Meer weten over diversiteit & inclusie op KASK & Conservatorium?
Contacteer collega Joke Vangheluwe

NOMADIC SCHOOL

Modulair leren

Flexibiliteit is de sleutel tot een leven lang leren

Ten slotte onderzocht de Nomadic School of Arts de mogelijkheden van een transitie naar modulair onderwijs in KASK & Conservatorium. Dit luik had tot doel om expertise te ontwikkelen op het vlak van modulaire en flexibele opleidingsprogramma's die de autonome attitude van studenten stimuleren, het ontwikkelen van innovatieve onderwijsmethodes, inter- en transdisciplinair projectonderwijs en de inbedding van levenslang leren in de reguliere werking van de school. Een aantal van de experimenten uit de projectrondes dienden hierbij als proof-of-concept.

Symposium on Art and Sound in Public Space © Giada Cicchetti

Modulair onderwijs betekent het onderwijs **opdelen** in kleinere modules of clusters van opleidingsonderdelen die afzonderlijk gevolgd kunnen worden en kunnen resulteren in een deel-attest. Modules kunnen **gestapeld** worden tot een opleiding.

Ten Eerste Het Laatste © Dimitri Nassar

Modulair leren maakt het studeren **flexibeler**. Het kan ook ingezet worden voor groepen die (nog) niet bij ons studeren (vooropleiding, alumni, werkveld). In modulair onderwijs wordt vaak gewerkt met micro-credentials (MC), die de leerresultaten van kortlopende leerervaringen certificeren. Ze bieden een flexibele en gerichte manier om mensen te helpen de kennis, vaardigheden en competenties te ontwikkelen die ze nodig hebben voor hun persoonlijke en professionele ontwikkeling (bron definitie: Raad van de Europese Unie (EU)).

NOMADIC

SCHOOL

Micro-credentials kennen vele invullingen: summer schools, bootcamps, studiedagen, bestaande of nieuwe opleidingsonderdelen, al dan niet gegroepeerd, post-graduat, etc. Momenteel wordt er op Vlaams niveau aan een kader gewerkt voor micro-credentials in het hoger onderwijs.

The Function of Non-Functionality © Dimitri Nassar

Binnen dit luik van de Nomadic School of Arts hebben we:

- De noden naar extra aanbod i.h.k.v. levenslang leren onderzocht aan de hand van analyse van studenten- en alumnibevragingen;
- Onderzoek gedaan naar de mogelijkheden, vormen, kaders en beperkingen voor modulair onderwijs samen met een analyse van mogelijke ontwerpmethodieken en best practices; het overzicht daarvan kan je [hier](#) vinden
- Ervaring ontwikkeld met *systemic design* voor curriculumontwerp en modulair onderwijs. Dit werd i.s.m. een procesbegeleider getest in drie pilots: Muziek, Interieurvormgeving en Textielontwerp. Hun ervaringen kan je [hier](#) vinden;
- Tips, methoden en aandachtspunten ontwikkeld omtrent modulair onderwijs en micro-credentials, en tools verzameld over brainstormen en curriculumontwikkeling. Deze kan je [hier](#) vinden;
- Een stappenplan en vertrekpunt ontwikkeld voor het inrichten micro-credentials: [link](#);
- Vormen van micro-credentials voor levenslang leren geïnventariseerd: [link](#);
- Een overzicht gemaakt van de beleidskeuzes en -opties die KASK & Conservatorium heeft op het vlak van modulair leren en een analyse gemaakt van waar er mogelijkheden zitten voor modulair werken en levenslang leren in onze bestaande curricula.

Meer vragen over modulair leren?
Contacteer collega [Valérie Smet](#)

NOMADIC

Minor Nomadisch Bouwen © Wouter Decorte

Rondetafelgesprek met Tot in de stad! © Giada Cicchetti